

ADALÉKOK A KÉPVERSEK KREATÍV-PRODUKTÍV MEGKÖZELÍTÉSÉHEZ

ALMÁSI ÉVA

1. Mint bármely szöveg megközelítésével, úgy a képversek megközelítésével kapcsolatban is különbséget tehetünk analitikus-kreatív és kreatív-produktív megközelítés között.

Az előbbire lásd példaként egyrészt a „Vers, kommunikációs-situáció, interpretáció (Nagy László *Seb a cédruson* című versének elemzése)” című tanulmányt PETŐFI Szöveg, szövegtan, műelemzés (*Textológiai tanulmányok*) című kötetben (Budapest, Országos Pedagógiai Intézet, 1990. 114—158), másrészt PETŐFI—BENKES *Elkallódni megke-rülni. Versek kreatív megközelítése szövegtani keretben* című könyve II. fejezetének a „Nagy László *Árvácska sírverse*” és a „Fábián István *én innét ki nem talállok*” című részeit (Veszprém, Országos Továbbképző, Taneszközfejlesztő és Értékesítő Vállalat, 1992. 122—134 és 146—155), az utóbbira PETŐFI—BENKES említett könyve III. fejezetének a „Kísérletek képversvehikulumok létrehozására” című 1.2 alfejezetét (229—252), amely egyrészt olyan képversvehikulumokat mutat be, amiket a tanulók az *Árvácska sírverse* és az *én innét ki nem talállok* című versek nem képversként megadott vehikulumuma alapján hoztak létre, másrészt olyanokat, amiket Weöres *Kockajáték* című verséhez rendeltek hozzá.

2. PETŐFI—BENKES könyve alapján végeztem kreatív-produktív gyakorlatokat a pécsi Művészeti Szakközépiskola tanulóival egyebek között képversvehikulumok létrehozására is. Alapul képversként magam is az *Árvácska sírverse* című képverset választottam, nem képversként pedig Pusztai Sándor *Tanács* című versét. E kreatív-produktív gyakorlatok eredményeinek egy részét bemutattam a Harmadik Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencián Miskolcon 1993. április 2—3-án (lásd a konferencia KLAUDY KINGA által szerkesztett aktái, Miskolc, 1993. II. kötetének 127—132 oldalait).

Az említett konferencián elhangzott beszámolómban elsősorban a *Tanács* című vershez készült vehikulumokkal foglalkoztam, bemutatván azokból tízet. Az *Árvácska sírverse* című (nem képversként megadott) vershez készült képversvehikulumok közül csak kettőt mutattam be ízelítőül.

3. Az alábbiakban ezekhez a képversvehikulumokhoz talál az olvasó néhány kiegészítő darabot. Nem célok itt ezeknek a vehikulumoknak a kommentálása, csupán ‘emlékeztető’-nek szánom őket a vizualitással kapcsolatos kreativitás ‘kalligrammatikus’ aspektusaira.

3.1. Nagy László *Árvácska sírverse* című művének eredeti vehikulumát (lásd itt t1) ‘normál vers’-sé átalakított formában (lásd itt t1/0) kapták kézbe az eredetit nem ismerő tanulók. Ennek alapján hozták létre — többek között — a t1/1-t1/6 képvers-vehikulumokat.

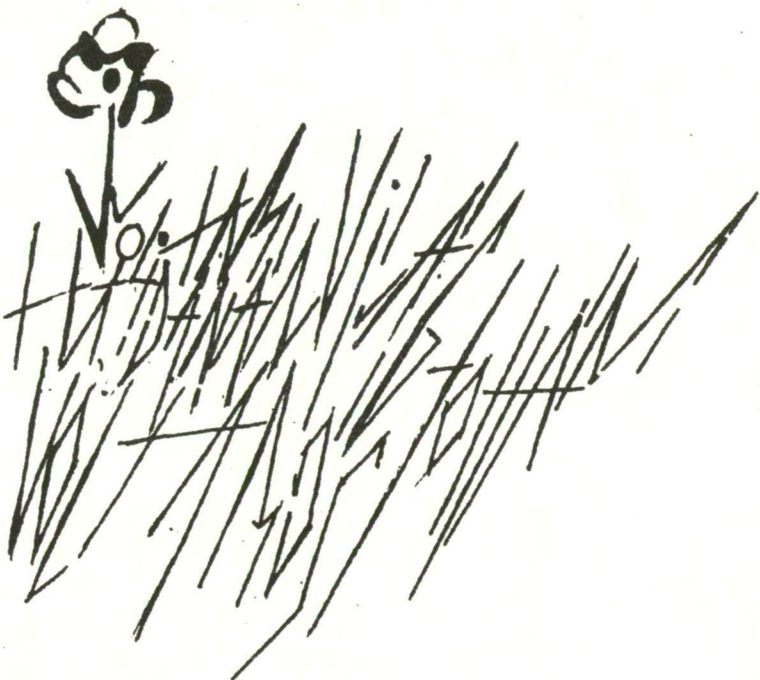
V
 I
 RÁG
 VOLTAM
 HAJDANÁN
 VILÁG VOLT A
 MOSTO
 H
 A
 M
 SZEP LÁNY VOLTAM ÚGY MEGHOLTAM
 SZEP RUHÁT MÉG SOSE HORDTAM
 VIRÁG VAGYOK
 HOLTAN IS
 ÁLMODOM
 A POR
 BAN
 IS
 Í
 TÉ
 Í ÉTET
 ÁLMODOM
 MAJD RÁZKODOM
 S RUHÁZKODOM

Nagy László

t1/0

Virág voltam hajdanán
 világ volt a mostohám
 szép lány voltam úgy megholtam
 szép ruhát még sose hordtam
 virág vagyok holtan is
 álmodom a porban is
 ítéletet álmodom
 majd rázkodom s ruházodom

SZÉPLÁNYVOLTANÚGYFÉGHOLTAN SZÉPRU
 HÁTMEG SOSE HORDTANUIKÁGVÁKÁ
 AOKHOLTAN IS ALHODHAFORANISITELETTX
 ILVACDOKI IDIÁKODOSZUHÁZKODOK
 KODONZÁHINZSHODONTYAT IHOOCATY

VOLTAM HA DA UJAU VILAG VOK
 VIRAG HA DA UJAU VILAG VOK
 SZEP UJAU VOLTAM HA DA UJAU VILAG VOK
 SZEP RUHAIT MEG SOSE HORDTAM
 VIRAG KAGYOK HOLTAM IS
 ALMODOM A TORZAI IS
 ALMODOM
 MÁJÓD
 LÉLETET

ARVACSKA STRVERSE
 VIRAG VAGYOK HOLTAN IS
 ALHODOM A TÖRÉS. IS
 SÉP RUKAT NÉS SOSE HORTANH
 HAJDANAN LANY TAM
 SÉP VOL
 HOLTAM
 HAJD RÁKODOM S RUKHÁZKODOM
 HÉLELET ALHODOM
 A
 MOSTO HÁM

3.2. Puszta Sándor *Tanács* című versének eredeti vehikuluma szolgált a gyakorlat alapjául (lásd itt **t2**). Ennek a vehikulumnak az alapján két tanuló a következő képversvehikulumokat hozta létre (lásd **t2/1** és **t2/2**).

t/2

TANÁCS

szaladgálunk szavaktól szavakig
napoktól napokig
egy életen át

valami illatot kéne összeszedni
mint a méhek
szavaink
szíveink
tetteink virágporát

mielőtt lehullnának
órák
szirmai

mielőtt lemegy a nap
mielőtt megjön az éj

4. Igen tanulságos összevetni ezeket a vehikulumokat a fent említett művekben bemutatottakkal.

A CREATIVE-PRODUCTIVE APPROACH TO CALLIGRAMMES

ÉVA ALMÁSI

The creative-productive exercises, illustrating a corresponding approach to calligrammes, were done by pupils of the Pécs Art School.